Náučný chodník Krasové javy Hôrky

Kraj:	Košický kraj
Okres:	Rožňava
Geomorfologické jednotky:	Juhoslovenská (Rimavská) kotlina a Slovenský kras
Geologické jednotky:	neogénna panva a gemerské pásmo
Chránené územie:	Národný park Slovenský kras
Prístup:	bus Gemerská Hôrka, závod / vlak Gemerská Hôrka a pešo k severu 600 m
Východisko:	Gemerská Hôrka, penzión Skalná ruža
Trasa:	Gemerská Hôrka, penzión Skalná ruža – Hôrka (na vrchol (360 m n. m.) po krátkej odbočke) – sedlo Hôrky a Koniara – Skalica (284 m n. m.) – okolo žel. zast. Gemerská Hôrka zastávka – Gemerská Hôrka, penzión Skalná ruža
Dĺžka, prevýšenie:	8,8 km, prevýšenie 150 m
Čas prechodu:	3,5 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná až mierne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedný

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Záver trasy (od cintorína) je súbežný so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2011

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Slovenský cykloklub Slovenský kras, Gemerská Hôrka 104, 049 12 Gemerská Hôrka

Poznámky: (1) Informácie na paneloch v teréne sú okrem slovenčiny aj v maďarčine a angličtine. (2) Návštevníkom je vo východisku v penzióne Skalná ruža k dispozícii kniha návštev pre vpísanie postrehov či zážitkov a je tu možné po absolvovaní túry vyžiadať si účastnícky list s pečiatkou.

Upozornenie: Medzi 4. a 5. zastávkou a potom krátko aj pred 6. zastávkou (pred železničnou traťou) vedie trasa po štátnej ceste.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Na relatívne malom území prezentuje rôznorodé krasové javy.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Gemerská Hôrka. Obec na juhu východného Slovenska na polceste medzi Tornaľou a Rožňavou vo východnom okraji Rimavskej kotliny na kontakte so Slovenským krasom neďaleko toku Slanej. Patrí medzi najstaršie sídla v Gemeri, jej počiatky sa spájajú so samostatnou hospodárskou osadou, ktorá vznikla na území dnes už zaniknutej obce Malach doloženej v roku 1243. Prvá písomná zmienka o Hôrke pochádza z roku 1413 (názov Gemerská Hôrka sa používa od roku 1927). Obyvatelia sa zaoberali pôdohospodárstvom, pálením dreveného uhlia a vápna, povozníctvom, chovom oviec a kôz. Vyvíjala sa ako zemianska obec. V časoch tureckej expanzie a bojov medzi cisárskymi vojskami a kurucmi na prelome 17. a 18. storočia obec na čas zanikla. Opustené obce v regióne opäť zasídlila valaská kolonizácia. Od konca 19. storočia je obec známa priemyselným závodom papiera a celulózy. V roku 1882 Prvá maďarská papiernická účastinárska spoločnosť odkúpila Veckyho vodný mlyn, ktorý v roku 1884 z píly a drevobrusiarne s parným pohonom prebudovala na modernú celulózku, pričom jej výrobky dodávala papierňam v Slavošovciach. Od roku 1897 vyrábali papier priamo v Gemerskej Hôrke, ktorá sa v 20. storočí pretransformovala na vyspelú priemyselnú obec. Štátny podnik Gemerská celulózka a papiereň zanikol v roku 1992, v súčasnosti výroba papierových hygienických potrieb pokračuje v modernom závode, vybudovanom na mieste bývalej celulózky. V rokoch 1938 – 1945 bola obec súčasťou Maďarska. V obci stojí kostol reformovanej cirkvi s drevenou kazateľnicou a dvoma protiľahlými emporami s vyrezávanými ornamentmi na kazetách vybudovaný v roku 1786 v klasicistickom slohu, rekonštruovaný koncom 19. storočia a v roku 2003, a neskorobarokový rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie postavený v roku 1800, renovovaný v roku 1895 a vymaľovaný v roku 1906. Obec leží priamo na komunikáciách celoslovenského významu na trase Zvolen – Košice, a to na ceste I. triedy 16 a železničnej trati číslo 160.

Koniarska planina. Najzápadnejšia a rozlohou najmenšia planina Slovenského krasu medzi obcami Gemerská Hôrka, Gemerské Teplice, Rozložná a Pašková. Najväčšie plošné zastúpenie z rôznych druhov triasových vápencov a dolomitov majú wettersteinské vápence. Najvyšším vrchom, nápadne

vyčnievajúcim nad jej zvlnený pahorkatinný povrch, je Veterník (610 m n. m.). Na východe ju voči susednej Plešivskej planine ohraničuje kaňonovitá dolina Štítnika so strmými svahmi s prevýšením až 300 m; západnejšie od nej leží v rámci Slovenského krasu ešte geomorfologický podcelok Jelšavský kras. Povrchové (závrty, škrapy) i podzemné (jaskyne, priepasti a ponory) krasové javy sú tu zriedkavejšie než na iných planinách Slovenského krasu. V roku 2017 na jej území evidovali 38, zväčša krátkych jaskýň; najdlhšími boli: Gemerskoteplická jaskyňa (Podhlavište) s dĺžkou 637 m, Strieborná jama 111 m, Priepasť pod Veterníkom (Veterník) 79 m, Hucínska jaskyňa (Kameňolom) 51 m, Jubilejná priepasť (Jubileumi zsomboly, Jubilejná päťdesiatka) a Orechová priepasť (Diós zsomboly) – obe po 49 m. Planina je takmer úplne zalesnená.

Hôrka (360 m n. m.) a **Skalica (284 m n. m.).** Dva vŕšky severne a západne od obce Gemerská Hôrka na styku Juhoslovenskej kotliny (Skalica) a Slovenského krasu (Hôrka) budované rôznymi druhmi triasových vápencov silicika s hojným výskytom krasových javov, ako napr. škrapové pole, početné závrty, viaceré výdatné krasové vyvieračky (Pivničná diera, Studnička, Prameň, Dedinská studňa), ponor (Ponor pri Kamennom moste na západnom úpätí Hôrky) a v izolovanom maličkom masíve Skalice Skalická jaskyňa. Oba vŕšky sú prístupné náučným chodníkom. Masív Hôrky, ako výbežok Koniarskej planiny, je súčasťou chráneného vtáčieho územia Slovenský kras (súčasť sústavy Natura 2000), Národného parku Slovenský kras, biosférickej rezervácie Slovenský kras a lokality Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu zapísanej na Zozname svetového dedičstva UNESCO.

Juhoslovenská kotlina. Úzke nížinné územie na južnom Slovensku pri slovensko-maďarskej štátnej hranici pretiahnuté v rovnobežkovom smere medzi Šahami na západe a Plešivcom na východe dlhé asi 120 km s charakterom brázdy okolo riek Ipeľ, Rimava a Slaná. Na západe sa kratučkým, 1,5 km dlhým úsekom dotýka Podunajskej pahorkatiny, na severe susedí s Krupinskou planinou, Ostrôžkami, Revúckou vrchovinou a Slovenským krasom, na východe Bodvianskou pahorkatinou. Na juhu pri hranici s Maďarskom do nej od juhu presahuje severná časť vulkanického pohoria Cserhát – Cerová vrchovina. Je tektonicko-erózneho pôvodu – vznikla v neogéne mohutným prehybom zemskej kôry. Budovaná je paleogénnymi a neogénnymi morskými a jazernými sedimentmi, lokálne i vulkanoklastikami, zväčša prekrytými kvartérnymi riečnymi štrkmi a pieskami na severe s pokrovom spraší a sprašových hlín. Prevažne pahorkatinový povrch je rozčlenený riečnou sieťou do plytkých dolín so širokými nivami a riečnymi terasami Ipľa, Rimavy, Slanej a ich prítokov a plochými chrbtami medzi nimi. Delí sa na tri vzájomne slabo oddelené kotliny – od západu Ipeľskú, Lučenskú a Rimavskú. Pre svoju nízku nadmorskú výšku (do 400 m n. m.) a otvorenosť k juhu patrí k najteplejším a najsuchším kotlinám na Slovensku. Vyviera tu mnoho minerálnych a termálnych prameňov, pri ktorých vznikli kúpele (Číž), termálne kúpaliská (Dolná Strehová, Tornaľa) alebo plniarne minerálnych vôd (Tornaľa). Kotlina je zväčša odlesnená, zachované sú zvyšky teplomilných dubín, dubo-hrabín, pozdĺž tokov lužné lesy. Mierne klimatické podmienky s najmenšou veternosťou na Slovensku umožnili intenzívny rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Národný park Slovenský kras. Veľkoplošné chránené územie na južnom Slovensku pri hraniciach s Maďarskom zaberajúce takmer celý geomorfologický celok Slovenský kras s maličkými presahmi do susedných celkov (Juhoslovenská kotlina a Volovské vrchy) zhruba medzi Gemerskými Teplicami, Kečovom, slovensko-maďarskou štátnou hranicou, Moldavou nad Bodvou, Jasovom, Hačavou a Štítnikom s výnimkou dien dolín Štítnika, Slanej a Turne, vyhlásené v roku 2002 na mieste predchádzajúcej rovnomennej chránenej krajinnej oblasti (z roku 1973); novo bol Národný park Slovenský kras, jeho zóny a ochranné pásmo vyhlásený s účinnosťou od roku 2024. Najväčšie súvislé krasové územie na Slovensku (na ktoré za hranicou v Maďarsku nadväzuje Aggtelecký kras s národným parkom Aggteleki Nemzeti Park) geologicky budujú najmä karbonátové horniny (rôzne druhy vápencov, dolomitov, bridlíc a p.) na seba nasunutých príkrovov. Tento do paroviny zarovnaný okraj Slovenského rudohoria bol po výzdvihu pri tektonických pohyboch rozčlenený až 400 m

hlbokými kaňonovitými prielomovými dolinami Štítnika, Slanej, Blatného potoka (Zádielska dolina) a Hájskeho potoka na náhorné krasové plošiny – planiny (Koniar, Plešivská p., Silická p., Zádielska p., Jasovská p., Horný vrch, Dolný vrch) – s bohatstvom dokonale vyvinutých povrchových i podzemných krasových foriem (v roku 2017 bolo na území Slovenského krasu evidovaných takmer 1 200 jaskýň). Územie národného parku je súčasťou plošne rozsiahlejšej Biosférickej rezervácie Slovenský kras vyhlásenej v rámci medzinárodnej siete biosférických rezervácií programu UNESCO Človek a biosféra v roku 1977 ako prvej na Slovensku, a to aj pre pestrosť a zachovalosť flóry (endemit chudôbka drsnoplodá Klášterského – *Draba lasiocarpa* subsp. *klasterskyii*) a fauny. Národný park tvorí podstatnú časť územia lokality Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu pripísanej v roku 1995 do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Územie národného parku sa prekrýva s mnohými územiami európskeho významu a chráneným vtáčím územím Slovenský kras (obe posledné kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Obsah informačných panelov

1. Náučný chodník Krasové javy Hôrky (privítanie)
2. Škrapy, rastlinné spoločenstvá
3. Čo robí voda v skale, závrty, krasové jazierka
4. Ponor, vyvieračka, slepá dolina
5. Pokrytý kras, Skalica, Skalická jaskyňa
6. Červenica (terra rossa), ľudová architektúra, vyvieračka
7. Kaňony, planiny, odvodnenie krajiny
8. Vyvieračky, zmeny v krajine
9. Vyvieračka Forrás, Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu (lokalita UNESCO)
10. Vyvieračka Pivničná diera, unikum Slovenského krasu

Informačné panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka ani nemajú vlastné názvy.

Náučný chodník Krasové javy Hôrky

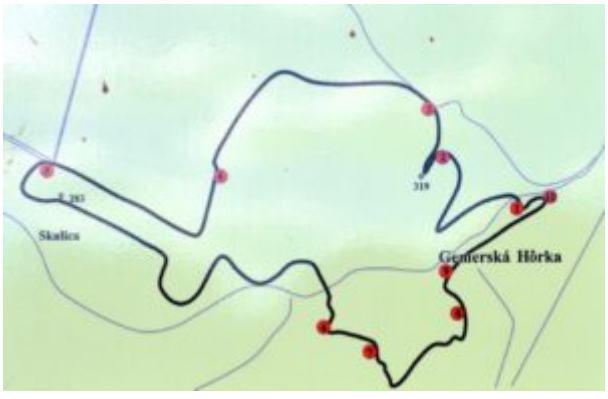

319
Skalica
Generská Hôrka

